

Сифіліс – одне з найбільш розповсюджених захворювань в світі, що передаються статевим шляхом. В структурі захворюваності на сифіліс приховані форми складають до 40%. Прихований сифіліс є серйозною загрозою для здоров'я населення, обумовлений, як рівнем його розповсюдженості, так і важкими наслідками. Вивчались клініко-анамнестичні дані 90 пацієнтів з діагнозом прихований сифіліс. Група хворих на ранній прихований сифіліс складалась з 49 осіб, пізній прихований – з 41 пацієнта. Встановлено певний вплив на форму прихованого сифілісу таких показників, як стать, соціальний та сімейний стан, а також деяких інших факторів.

EPIDEMIOLOGY OF LATENT EARLY SYPHILIS

G.I. Mavrov, Y.V. Shcherbakova, V.I. Mironuk

Syphilis - one of the most widespread diseases transmitted by a sexual way. In structure of the illness of syphilis the latent forms make up to 40 %. Latent syphilis is serious threat to health of the population caused, both level of its distribution, and heavy consequences. 90 patients with the diagnosis latent syphilis are investigated by clinically-anamnesis facts. The group of patients with early latent syphilis has made 49 persons, late latent - 41 patients. The certain influence to the form of the latent syphilis from a sex, social and marital status, and also some other factors is established.

ПЕДАГОГІКА

ПОБУДОВА ШКІРИ. ГІСТОЛОГІЯ, ПАТОГІСТОЛОГІЯ ШКІРИ. МОРФОЛОГІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ ВИСИПУ. ПРИНЦИПИ ЛІКУВАННЯ (методичні вказівки до практичних занять студентів медичного факультету)

Р.Ф. Айзятұлов, Я.О. Полях

Донецький національний медичний університет (м.Лиман, Україна)

Актуальність теми.

Шкіра - складний багатофункціональний орган, який здійснює захисну і терморегулюючу функцію, приймає участь у обміні речовин та імунологічному захисті організму, пов'язаний з функцією внутрішніх органів. Знання анатомії і фізіології нормальної шкіри, патогістологічних змін при різних дерматозах дозволяє глибше уявити особливості клінічного перебігу шкірних хвороб і призначити обґрунтоване лікування. Важливим розділом роботи

дерматовенеролога є вміння обстежити хворого, зібрати скарги, анамнез захворювання та життя, призначити лікування. Необхідно уміти визначити морфологічні елементи висипу, описати вогнище ураження на шкірі. Для опису осередка поразки необхідно знати характеристику первинних та вторинних морфологічних елементів висипу. Важливо уміти інтепретувати дані лабораторного обстеження.

Цілі навчання.

Мета (загальна).

Вміти проводити клінічне обстеження хворих із застосуванням загальних, спеціальних лабораторних досліджень (клінічних, серологічних, імунологічних та інших). Розпізнавати первинні та вторинні морфологічні елементи висипки. Встановити попередній діагноз. Вміти розпізнава-

ти на гістологічних препаратах структурні елементи шкіри, інтерпретувати патогістологічні зміни у взаємозв'язку з клінічними проявами дерматозів. Вміти призначити загальну і місцеву терапію при різних дерматозах і розробити план профілактичних заходів.

Конкретні цілі – вміти:	Для досягнення цілей навчання необхідні базисні знання-уміння:
1.Інтерпретувати фізіологічне значення компонентів шкіри, судин, нервово-рецепторного апарату, придатків шкіри.	1.Знати фізіологічні функції шкіри, клітин, тканин, органів в нормі та при патологічних станах.
2.Розпізнавати при елементи епідермісу, дерми і підшкірно-жирової клітини.	2.Знати анатомічну будову шкіри, її придатків і слизових оболонок.
3. Розрізняти на гістологічних препаратах зміни шкіри і слизових оболонок у взаємозв'язку з проявами дерматозів.	3.Знати гістологічну будову шкіри, її придатків і слизової оболонки.
4.Зібрати скарги, анамнез захворювання. Розпізнавати морфологічні зміни шкіри. Розпізнавати клініку. Поставити діагноз. Обґрунтувати тактику ведення.	4.Розпізнавати екзогенні і ендогенні чинники у розвитку шкірних хвороб та етапи діагностики. Різновіди первинних і вторинних морфологічних елементів висипки.
5.Обґрунтувати діагноз і призначити загальне та місцеве лікування. Виписати рецепти.	5.Застосувати засоби загальної та місцевої терапії хворим на шкірні хвороби з урахуванням морфології висипки.

Вивчення і забезпечення вихідного рівня знань-умінь.**Завдання для перевірки вихідного рівня знань-умінь.***Задача 1.*

Який шар має власне шкіра?

- А. Зернистий.
- Б. Сосочковий.
- В. Остистий.
- Г. Роговий.
- Д. Шиповидний.

Задача 2.

При якому патоморфологічному процесі утворюється пухир?

- А. Дискератоз.
- Б. Акантоз.
- В. Паракератоз.
- Г. Спонгіоз.
- Д. Гіперкератоз.

Задача 3.

Вкажіть первинний безпорожній морфологічний елемент висипку?

- А. Пухир.
- Б. Гнійничок.

В. Пухирець.
Г. Вузлик.
Д. Фліктена.

Задача 4.

Який вітамін застосовується при захворюваннях шкіри, що супроводжуються геморагічними явищами?

- А. Вітамін Д₂ (ергокальціферол).
- Б. Вітамін А (ретінол).
- В. Вітамін С (кислота аскорбінова).
- Г. Вітамін В₂ рибофлавін).
- Д. Вітамін Є (токоферолу ацетат).

Задача 5.

Укажіть дезінфікуючі засоби для зовнішньої терапії шкірних хвороб?

- А. Ментол.
- Б. Гліцерин.
- В. Танін.
- Г. Розчин йоду.
- Д. Крохмаль.

Джерела інформації.

Інформацію, необхідну для поповнення базисних знань-умінь можна знайти в наступних літературних джерелах:

1. Анатомія людини / В.Г.Черкасов, Т.В.Хмара, Б.Г.Макар. - Чернівці: Медуніверситет, 2012. - 462 с.
2. Патологічна анатомія / В.Г.Шлопов. - Вінниця: Нова книга, 2004 – 768 с.
3. Загальна мікробіологія / Т.П.Пирог. – Київ:НУХТ, 2004 – 471 с.
4. Гістологія / О.Д.Луцик, А.Й.Іванова, К.С.Кабак. – Вид. 4-те, доопрацьоване і виправлене. – К. : Книга-плюс, 2013. – 582 с. : табл., іл.
5. Фізіологія : підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів / Г.Шевчук, В.М.Мороз, С.М.Белан. – Нова книга, 2012 – 448 с.
6. Фармакологія / І.В.Нековаль, Т.В.Казанюк. – Київ: «Медицина», 2013 – 520 с.
7. Дерматологія, венерологія. Підручник /За ред.В.І.Степаненко. – Київ: КІМ, 2012. – 848 с., 253 іл.

Зміст навчання.

Для досягнення поставлених цілей навчання необхідно засвоїти такі теоретичні питання:

1. Будова шкіри та підшкірно-жирової клітини.
2. Морфологічні та патогістологічні зміни шкіри.
3. Уміння зібрати скарги, анамнез життя та захворювання.
4. Первинні та вторинні морфологічні елементи висипки.
5. Методи клінічної та лабораторної діагностики.
6. Поставити попередній та остаточний діагноз.
7. Загальне лікування з урахуванням етіології і патогенезу дерматоза.

8. Місцева терапія з визначенням відповідного складу, фармакологічної форми та способу застосування лікарських засобів з урахуванням морфології висипки. Виписати рецепти.

Джерела інформації.

Інформацію, необхідну для засвоєння теоретичних питань, можна знайти в наступних літературних джерелах:

1. Айзятұлов Р.Ф. Загальна дерматологія (посібник для лікарів-інтернів). – Донецьк, 2004. – 88с.
2. Айзятұлов Р.Ф. Клиническая дерматология (этиология, патогенез, клиника, диагностика, лечение). Иллюстрир. руководство. – Донецк: Донеччина, 2002. - 432 с., ил.
3. Айзятұлов Ю.Ф. Стандарты диагностики и лечения в дерматовенерологии. – Донецк: Каштан, 2010. – 560 с., ил.
4. Дерматовенерологія. Навчальний посібник /М.О.Дудченко, К.В.Васильєва, І.Б.Попова та інш. – Полтава, 2011. – 319 с.
5. Дерматовенерологія. Навчальний посібник / В.П.Федотов, А.Д.Дюдюн, В.І.Степаненко. – Дніпропетровськ-Київ, 2008. – 600 с., іл., 2 табл.
6. Дерматология, венерология. Учебник / Под ред.В.И.Степаненко. – Киев: КИМ, 2012. – 904 с., 257 ил.
7. Дитяча дерматовенерологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів дерматовенерологів / Л.Д.Калюжна та ін.; за заг. ред. проф.Л.Д.Калюжноі. – К.: Грамота, 2014. – 304 с. : іл.
8. Кожные болезни и инфекции, передаваемые половым путем. Учебное пособие / Под ред. Ю.Ф.Айзятұлова. – Донецк: «Каштан», 2013. – 712 с., ил.

Орієнтована основа дії.

Діагностичний алгоритм

«Розпізнавання деяких морфологічних елементів висипки».

1. Пляма.
2. Папула.
3. Горбок.
4. Вузол.

Висип на шкірі розташовано стосовно рівня шкіри.

- Пляма - не підвіщується над рівнем нормальної шкіри.
- Папула, горбок, вузол – підвіщуються над рівнем нормальної шкіри.

Глибина залігання морфологічних елементів висипу.

- Пляма - епідерміс, дерма.
- Папула – епідерміс, дерма.
- Горбок – дерма.
- Вузол - гіподерма.

Завершення морфологічних елементів висипу.

- *Пляма* - вирішується безвісті.
- *Папула:*
  - вирішується безвісті - розсмоктування, лущання, гіперхромні або гіпохромні плями.
- *Горбок:*
  - зникає «сухим» шляхом, лишаючи після себе рубцеподібну атрофію;
  - розпадається, перетворюється на виразку, заживає с утворенням рубця.
- *Вузол:*
  - розсмоктування;
  - фіброз;
  - петрифікація;
  - розпад с утворенням виразки, що заміщується рубцевою тканиною.

Ситуаційні задачі.*Задача 1.*

Які нервові рецептори шкіри сприймають почуття холоду?

- А. Тільця Паччині.
- Б. Колби Краузе.
- В. Клітини Меркеля
- Г. Тільця Руффіні.
- Д. Тільця Мейснера.

Задача 2.

При дослідженні біоптату у хворого спостерігається зміна клітин остистого шару та відсутність міжклітинних зв'язків, як називається процес?

- А. Вакуольна дістрофія.
- Б. Гіперкератоз.
- В. Спонгіоз.
- Г. Акантоліз.
- Д. Акантоз.

Задача 3.

Як розрізняються плями?

- А. Епідермальні.
- Б. Дермальні.
- В. Штучні.
- Г. Судинні.
- Д. Лентікулярні.

Задача 4.

Які антибіотики можна призначати вагітним жінкам?

- А. Тетрациклін.
- Б. Пеницилін.
- В. Ципрофлоксацин.
- Г. Тербінафін.
- Д. Кетоконазол.

Задача 5.

Хвора 53 років прийшла на прийом до дерматолога зі скаргами на висип на шкірі тулубу.

При огляді спостерігається почервоніння шкіри розміром з долоню, що при діаскопії зникає.

Який це елемент висипу?

- А. Вузлик.
- Б. Пухирець.
- В. Пляма.
- Г. Міхур.
- Д. Горбок.

Завдання для перевірки досягнення конкретних цілей навчання.

Задача 1.

Що відноситься до придатків шкіри?

- А. Епідерміс.
- Б. Підшкірна жирова клітина.
- В. Власно шкіра.
- Г. Волосся.
- Д. Артерії.

Задача 2.

Які патогістологічні зміни відзначаються при акантолізі?

- А. Проліферація базальних клітин..
- Б. Неповна кератинізація.
- В. Товще роговий шар епідермісу.
- Г. Розчинення цементуючої речовини, десмосом.
- Д. Набряк епідермісу.

Задача 3.

Вкажіть первинні порожні морфологічні елементи висипку?

- А. Вузлик.
- Б. Пляма.
- В. Пухирець.
- Г. Горбок.
- Д. Вузол.

Задача 4.

Які речовини входять до складу збовтувальної суспензії?

- А. Вазелін.
- Б. Коллодій.
- В. Віск.
- Г. Окис цинку.
- Д. Ланолін.

Задача 5.

Які лікувальні форми треба призначити для зовнішнього лікування мокнучих вогнищ поразки на шкірі хворого?

- А. Мазь.
- Б. Примочка.
- В. Крем.
- Г. Паста.
- Д. Присипка.

Короткі методичні вказівки до роботи на практичному занятті.

На початку заняття викладач проводить перевірку та корекцію початкового рівня знань за допомогою тестів, задач. Далі студенти одержують для розбору тематичного хворого або ситуаційне завдання. Студенти самостійно проводять обстеження пацієнта: виявляють скарги, анамнез життя й захворювання, описують вогнище поразки, складають план лікувальних та профілактичних заходів у відношенні до даного пацієнта. Після виконання самостійної роботи проводиться розбір і аналіз підсумків самостійної роботи кожного. Обговорюється попередній діагноз, диференційний діагноз, тактика обстеження і ведення хворого. Намічаються профілактичні заходи. У обговоренні беруть участь усі студенти під керівництвом викладача. Викладачем проводиться аналіз самостійної роботи студентів, корекція помилок. Наприкінці заняття викладач підводить підсумки самостійної роботи. Оцінюванню підлягає основний етап заняття (самостійна робота). Потім підводяться підсумки роботи и дається завдання на наступний раз.

УДК 616.517:616.45-008.6

**ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ЛІКАРІВ-ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІВ:
ВИВЧЕННЯ ОСНОВ КОСМЕТОЛОГІЇ**

О.В.Веретельник